

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
 2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
 3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
- www.en-dynamei.gr

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ 17.2.2024

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Το Κείμενο 1 αποτελεί απόσπασμα από επιστολή του Λέων Τολστόι¹ προς τον Γκάντι². Το απόσπασμα έχει διασκευαστεί ελαφρώς για τις ανάγκες της εξέτασης.

Προς τον Γκάντι,
Γιοχάνεσμπουργκ, Transvaal, Νότια Αφρική,

Έλαβα την εφημερίδα σου «Indian Opinion» και χάρηκα που διάβασα όλα όσα λέγει γι' αυτούς που αποκηρύττουν την αντίσταση με τη χρήση βίας. Αμέσως ένιωσα την επιθυμία να σου αποκαλύψω τις σκέψεις που μου προκάλεσε η προσεκτική της μελέτη.

Όσο περισσότερο ζω -κυρίως τώρα που αισθάνομαι καθαρά τον θάνατο να πλησιάζει- τόσο πιο πολύ θέλω να εκφράσω τα έντονα συναισθήματά μου και τη γνώμη μου γι' αυτό που ονομάζουμε αποκήρυξη κάθε μορφής αντίστασης με τη χρήση βίας, το οποίο απλώς σημαίνει το δόγμα του Νόμου της αγάπης.

Ο αγώνας των ανθρώπινων ψυχών για την αγάπη είναι ο υπέρτατος αγώνας της ζωής. Ο αγώνας δηλαδή για ενότητα και αγάπη αντιπροσωπεύει τον υψηλότερο και πράγματι μοναδικό νόμο της ζωής, όπως ο καθένας γνωρίζει και αισθάνεται στα βάθη της καρδιάς του (όπως το βλέπουμε ξεκάθαρα στα παιδιά). Αυτός ο Νόμος κατέδειξε ιδιαίτερα τον κίνδυνο μιας παραπλάνησης, η οποία παρουσιάζεται στους ανθρώπους που ζουν σύμφωνα με τα υλικά τους συμφέροντα -δηλαδή ζουν με το δικαίωμα να υπερασπιστούν τα συμφέροντά τους με τη βία.

Κάθε χρήση βίας είναι ασυμβίβαστη με την αγάπη ως τον υπέρτατο νόμο της ζωής, και μόλις η χρήση βίας φανεί αποδεκτή, ακόμα και σε μία μεμονωμένη περίπτωση, ο ίδιος ο νόμος αμέσως αναιρείται. Ο νόμος της αγάπης δεν ισχύει και δεν μπορεί να ισχύει, **άπαξ** και η άμυνα με τη βία τοποθετηθεί δίπλα του. Έστω κι αν μία φορά ο νόμος της αγάπης δεν ισχύσει, τότε δεν απομένει κανείς νόμος εκτός από τον νόμο του δυνατού.

Ναι, μπορεί να γράφουμε στις εφημερίδες για την πρόοδό μας, για ανακαλύψεις, για τις συμμαχίες μας καθώς και για τα λεγόμενα έργα τέχνης. Αλλά η αύξηση της εγκληματικότητας, η αυξανόμενη πολυτέλεια των πλουσίων και η αυξανόμενη αθλιότητα των φτωχών -όλα είναι ενδείξεις αυτής της εσωτερικής αντίφασης, η οποία και πρέπει να διαλυθεί. Και βεβαίως θα διαλυθεί με τέτοιο τρόπο ώστε ο Νόμος της αγάπης θα αναγνωρισθεί και όλη η πίστη στη βία θα εγκαταλειφθεί.

Δικός σου,
Λέων Τολστόι

Μετάφραση-σημειώσεις: Δημήτρης Μπαλάς από τα κείμενα που περιέχονται στον τόμο Recollections and Essays by Leo Tolstoy, Oxford University Press, London-New York-Toronto, 1937, σσ. 433-439.

¹Ο Λέων Τολστόι (1828-1910) ήταν Ρώσος συγγραφέας. Θεωρείται ένας από τους μεγαλύτερους συγγραφείς όλων των εποχών.

²Ο Μαχάτμα Γκάντι (1869-1948) ήταν Ινδός δικηγόρος, πολιτικός, στοχαστής και επαναστάτης ακτιβιστής. Υπήρξε σημαντικός πνευματικός οδηγός της Ινδίας και του κινήματος για την ανεξαρτησία της, καθώς και εμπνευστής της μεθόδου παθητικής αντίστασης χωρίς τη χρήση βίας έναντι των καταπιεστών.

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
 2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
 3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
- www.en-dynamei.gr

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Η βία υπάρχει παντού

Ας πούμε ότι κλείνουν τα γήπεδα. Σταματούν τα πρωταθλήματα. Οι κερκίδες αδειάζουν. Νομίζετε ότι θα σταματήσουν τα φαινόμενα βίας; Κάθε άλλο. **Άλλωστε** το πρόβλημα δεν εντοπίζεται μόνο στα γήπεδα. Βία υπάρχει και στα σχολεία και μάλιστα με μεγαλύτερη έκταση. Κανένας δεν σκέφτηκε να τα κλείσει. Υπάρχουν δύο τρόποι για να προσεγγίσεις το θέμα της βίας. Ο εξειδικευμένος, με το μεγεθυντικό φακό πάνω από τα γήπεδα. Και η πιο ευρεία ματιά που εξετάζει την κουλτούρα της βίας. Διότι η βία υπάρχει πλέον παντού. Είναι στα τραγούδια που ακούει η πιτσιρικάριά. Είναι στα εκατοντάδες βίντεο που ανεβαίνουν καθημερινά στα social με τσαμπουκάδες ανάμεσα σε εφηβικές συμμορίες. Νέοι που ληστεύουν ή χτυπούν, απλά για να έχουν να λένε ότι το έκαναν κι αυτό ή για να το ανεβάσουν στο TikTok. Είναι στην κακοποίηση των πιο αδύναμων στο σχολείο, στον δρόμο και τις γειτονιές, είναι στο λεκτικό bullying κάτω από φωτογραφίες και αναρτήσεις.

Η βία είναι «τάση» για ένα κομμάτι της σημερινής νεολαίας και τα περιστατικά ωμής και άγριας βίας μεταξύ ανηλίκων αναρίθμητα, δηλώνοντας την ανάπτυξη μιας ενεργά επιθετικής κουλτούρας. Αυτή η κουλτούρα ενισχύεται από υπαρκτές και έντονες ανισότητες. Τα social media γεννούν οργή σε αυτούς που δεν ανήκουν στους προνομιούχους. Και αν είσαι ένας πιτσιρικάς και αισθάνεσαι αδύναμος, χωρίς προοπτική, με ασημαντο αποτύπωμα, αυτές οι ομάδες σου ενισχύουν το αίσθημα του ανήκειν. Σου προσφέρουν ισχύ και ταυτότητα. Τα πιο αιματηρά, τα πιο δολοφονικά περιστατικά που συνδέονται με οπαδική βία, δεν έγιναν κατά τη διάρκεια αγώνων. Έγιναν εκτός γηπέδου και μάλιστα σε ημέρες που δεν υπήρχε αγωνιστική δράση.

Συνοπώς; Τα γήπεδα είναι μόνο ένας θύλακας, ένας πίδακας που πετιέται από ένα υπόγειο ποτάμι που τρέφει και συντηρεί τη βία. [...]

Απόσπασμα ελαφρώς διασκευασμένο από άρθρο του Κώστα Γιαννακίδη, 11.12. 2023

Πηγή: Protagon.gr

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Τρέχει. Τρέχει με αντίθετο άνεμο.
Περνά βουνά, λίμνες, πόλεις.
Δυσκολίες και δυσκολίες. Φωτιές, πολέμους,
γκρίνιες, οικογένειες.
Λίγες ομορφιές όταν σταματάει να πει νερό.
Τις βλέπει για λίγο, ξεχνιέται.
Και πάλι το κυνηγητό, η κομμένη ανάσα,
οι αποσπασματικές εικόνες, τραίνα που περνούν
με χαρούμενους ανθρώπους.

Και αυτός
σαν κυνηγημένος να προσπαθεί ταυτόχρονα
και άλλα αθλήματα. Να έρχεται τελευταίος
με την ψυχή στο στόμα, να μην τον βλέπει

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
 2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
 3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
- www.en-dynamei.gr

κανείς, γιατί οι θεατές έχουν ήδη διαλυθεί.
Με βροχές, με χιόνια, με ήλιους, το σώμα
αντέχει, το μυαλό πετάει. Άλλοτε ξεχνάει
- άλλοτε θυμάται.

Σε μια στάση για να δει
το φεγγάρι, συνέχεια σκέπτεται: το βιολέ¹
απόβραδο, τα χάρδια και τις υποσχέσεις.
Και τρέχει, τρέχει, ενώ οι άλλοι συναθλητές του
έχουν τερματίσει και σάρωσαν βραβεία
και ιαχές. Αυτός μόνος τον κύκλο
του χρόνου τρέχει. Χρόνος σε ευθεία
ή τεθλασμένη ή σπείρα. (...)

Περνώντας βλέπει δέντρα και ουρανό,
βλέπει πουλιά, χαμογελά και λέει
να δραπετεύσει, να πετάξει.
Αλλά δεν γίνεται, είναι προγραμματισμένος
γι' αυτό τον ρόλο. Τον ρόλο του δρομέα
με το άγνωστο τέρμα.
Νύχτα και μέρα αναβοσβήνουν.
Τα μάτια του συνήθισαν σ' αυτό
το λυκόφως.

Γιάννης Κοντός, από τη συλλογή «Ο αθλητής του τίποτα» (1997).

¹**βιολέ:** βιολετί, απόχρωση του μωβ χρώματος.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

A1. Να απευθύνετε στους συμμαθητές και τις συμμαθήτριάς σας συνοπτικά (60-80 λέξεις) τα νοήματα των παραγράφων 2 - 4 («Όσο περισσότερο ζω ...τον νόμο του δυνατού») του **Κειμένου 1**.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Β

B1. Σκοπός του συγγραφέα του **Κειμένου 1** είναι να ευαισθητοποιήσει τους αναγνώστες για το ζήτημα της αγάπης. Να βρείτε από το κείμενο δύο (2) σημεία στίξης και δύο (2) σχήματα λόγου, τα οποία στηρίζουν τον σκοπό του (μονάδες 4). Να προσδιορίσετε για το καθένα τη λειτουργία του μέσα στο κείμενο. (μονάδες 8)

Μονάδες 12

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
 2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
 3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
- www.en-dynamei.gr

B2. α) Η τέταρτη παράγραφος του **Κειμένου 1** («Κάθε χρήση βίας είναι ασυμβίβαστη... τον νόμο του δυνατού») οργανώνεται στη βάση της αντίθεσης. Να βρείτε τα δύο μέρη της αντίθεσης (μονάδες 2) και να εξηγήσετε πώς αυτή η επιλογή εξυπηρετεί τον σκοπό του συντάκτη. (μονάδες 3)

Μονάδες 5

B2. β) Λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο **Κειμένου 2**, πώς ερμηνεύεται, κατά τον συγγραφέα, η κουλτούρα της βίας; (60-80 λέξεις)

Μονάδες 8

B3. Στα **Κείμενα 1 και 2** η συνοχή εξασφαλίζεται στα σημεία με έντονη γραφή με τις εξής διαρθρωτικές λέξεις: **αμέσως, δηλαδή, άπαξ, άλλωστε, συνεπώς**. Να εξηγήσετε τι δηλώνουν οι παραπάνω λέξεις (μονάδες 5), κάνοντας αναφορά στα νοήματα που αυτές συνδέουν στην κάθε περίπτωση. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Τι συμβολίζει ο ήρωας του **Κειμένου 3**; Να απαντήσετε, αξιοποιώντας τουλάχιστον τρεις (3) διαφορετικούς κειμενικούς δείκτες του ποιήματος. Ο συμβολισμός αυτός βρίσκει εφαρμογή στην προσωπική σας ζωή; (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά της βίας, ως εκπρόσωπος της μαθητικής σας κοινότητας, αναρτάτε ένα άρθρο (350-400 λέξεις) στην ιστοσελίδα του σχολείου σας. Σε αυτό αναφέρετε περιπτώσεις που επιβεβαιώνουν την εκδήλωση νεανικής βίας στη συλλογική ζωή και παρουσιάζετε τρόπους με τους οποίους εσείς, ως νέα γενιά, μπορείτε να κάνετε πράξη στην καθημερινή σας ζωή τον Νόμο της Αγάπης, όπως αναφέρεται στο Κείμενο 2.

Να υποστηρίξετε τεκμηριωμένα την άποψή σας για το θέμα, αξιοποιώντας δημιουργικά και τα κείμενα αναφοράς (Κείμενα 1, 2, 3).

Μονάδες 30